

Læsekredsmateriale

Skygger fra Sprogø

Roman af Vibeke Marx

Spørgsmål & diskussionsemner

- Hvorfor bliver Magda sendt til Sprogø?
- Hvorfor er det så skamfuldt at have været "Sprogø-pige" eller at være i familie med en "Sprogø-pige"?
- Hvordan vil du beskrive Magdas tilværelse?
- Ursula har svært ved at finde et ståsted, og hun knytter sig f.eks. stærkt til sin vennindes familie, opsøger forskellige alternative behandlere. Hvad får hun ud af sin søgen?
- Kan du beskrive dynamikken i Ursulas familie? Hvor går familien skævt af hinanden? Hvor stammer problemerne fra?
- Kunne Magda have gjort ting anderledes? Kunne Ursula?
- Kan du tænke på andre tilfælde, hvor skam nedarves?
- Hvad kan vi bruge fortællinger om Sprogø og de andre anstalter til i dag?
- Er det muligt at frigøre sig fra (den nedarvede) skam?

Foto: Susanna Zenani

Mød forfatteren

Vibeke Marx skrev *Skygger fra Sprogø* i 2007 og var den første, der skrev om Sprogøanstalten i skønlitterær form.

Hvordan fik du ideen til Skygger fra Sprogø?

Jeg havde aldrig hørt om Sprogøanstalten før der, i forbindelse med Storebæltsbroens opførelse, kom megen fokus på Sprogø, derunder også de anbragte kvinder. Jeg hørte radio og gjorde rent, husker jeg, og som det gælder for næsten alle mine romanpersoner, faldt Magda ned i hovedet, så voldsomt at jeg måtte sætte mig for at få vejret. Siden blev jeg bekendt med, at kvinder på min alder, især hvis de voksede op i Korsør eller Nyborg, somme tider var blevet truet med at blive sendt til Sprogø, hvis de var for uregerlige.

Hvordan researchede du?

Først og fremmest læste jeg Birgit Kirkebæks bog: "Letfærdig og løsagtig," som indeholder alle faktiske oplysninger. Jeg besøgte også Sprogø og gik på stien mellem hovedbygningen og fyrmesterens bolig, som spiller en rolle i bogen. Jeg var endvidere så heldig at en tidligere plejer på Andersvænge brugte en dag på at gelejde mig rundt på et loft, hvor man opbevarede genstande fra både Andersvænge og Sprogø, billetter til den lille postbåd, f.eks., som fragtede både breve, varer og piger til og fra øen.

Foto: Susanna Zenani

Find flere læsekreds-
materialer på Modtrykks
hjemmeside

www.modtryk.dk

Hvilke reaktioner fik du på bogen?

Jeg husker mest de stille reaktioner. En kvinde, der efter et foredrag fortalte mig, at de sidste kvinder, da anstalten lukkede, var havnet på en institution tæt på mit hjem på Fyn, henvendelser fra mennesker, som det var gået op for, at noget tys-tys vedrørende en moster/faster skyldtes, at hun havde været på Sprogø. Og så kom jeg selv i tanke om en episode fra min barndom (beskrevet i "Den der hvisker") hvor en gammel kvinde, som var husbestyrerinde hos en tidligere nabo, pludselig en morgen sad i vores stue, fordi hun havde fået mod til at flygte fra mange års undertrykkelse. Jeg ved den dag i dag ikke, om hun var Sprogøpige, kun at hun var i "familiepleje", som det hed, når familier fik rådighed over en sådan tidligere anbragt. Hun var på det tidspunkt over 60.

Hvad kan vi lære af Sprogøanstaltens historie?

Vi skal lade være med at lukke øjnene, passe på med lette løsninger og være på vagt over for autoriteter.

Det var en autoritet (Keller), der fik den strålende ide at gemme uønskede elementer væk, så de ikke skulle formere sig og grise vores perfekte samfund til. Imidlertid viste det sig, at der ikke var så mange sexgale og åndssvage piger, så man måtte tage nogle helt normale og seksuelt uerfarne med i købet, vel at mærke piger fra fattige kår. Der var, så vidt jeg ved, ingen bedsteborgerdøtre anbragt, selv om der vist ikke er evidens for, at hverken intelligens eller anstændighed stiger i takt med opstigning i samfundet. Men generaliseringerne foregår jo stadig i dag, undertrykkelsen ligeså. Mennesker, der arbejder under ukontrollerede forhold eller luges ud af boligområder. Jeg spørger mig selv, hvordan man i fremtiden vil se på den slags. I øjeblikket har vi jo en del flygtninge anbragt, som ikke har gjort andet end at være bange. Det er der tilsyneladende mange, der har det helt fint med.

Trangen til at udskille dem, der ikke ligner os, er tilsyneladende meget stærk, og hvis vi virkelig ønsker at undgå disse umenneskeligheder, bør vi have empati på skoleskemaet lige fra nulte klasse.